

ประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัล
ที่ส่งผลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดของธุรกิจการท่องเที่ยว
Effectiveness of Digital Financial Transactions
Affecting the Acceptance of Cashless Society of Tourism Businesses

รมิดา คงเขตวนิช*

Lamida Kongkadvanich

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Faculty of Accountancy Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

รัชณี บินยาเซ็น**

Ratchanee Binyasen

จริยา รอดจันท์***

Jariya Rodjan

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก, ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences Rajamangala University of Technology Tawan-Ok, Thailand

E-mail: lamida.k@gmail.com, binfaa@gmail.com, rodjun2511@gmail.com

Received: March 07, 2024

Revised: March 18, 2024

Accepted: March 21, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรมและจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ส่งผลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดของธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน ๔๐๕ คน ใช้วิธีคัดเลือกตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็นอย่างง่าย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ

* ดร.รมิดา คงเขตวนิช Dr.Lamida Kongkadvanich คณะบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
School of Accountancy Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi.

** นางสาวรัชณี บินยาเซ็น Miss Ratchanee Binyasen.

*** นางจริยา รอดจันท์ Mrs. Jariya Rodjan.

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก Faculty of Humanities and
Social Sciences Rajamangala University of Technology Tawan-Ok.

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรมที่ประกอบด้วย (๑) การสั่งซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายออนไลน์ (๒) การใช้ระบบคิวอาร์โค้ดในการชำระเงิน (๓) การใช้บัตรเครดิตหรือบัตรเดบิตแทนเงินสด (๔) การใช้ Electronic Banking (๕) การใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ บนโทรศัพท์มือถือ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และประสิทธิภาพของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ประกอบด้วย (๑) ความสะดวกสบายในการใช้เงินได้ทุกที่ทุกเวลา (๒) ความง่ายและประหยัดเวลาของการใช้งาน (๓) ความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงิน (๔) ความปลอดภัยจากการทำธุรกรรมทางการเงินแบบดิจิทัล และ (๕) ความน่าเชื่อถือของกระบวนการธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลส่งผลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดของธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในด้านเทคโนโลยี ด้านสังคม และด้านกฎหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

คำสำคัญ: ธุรกรรมการเงิน; แบบดิจิทัล; การรับรู้ประโยชน์; พฤติกรรม

Abstract

The purpose of this research is to study the effectiveness of digital financial transactions from perceived benefits from behavioral use and from perceived benefits from intended use that affect acceptance in a cashless society of the tourism business. It is quantitative research. A questionnaire was used as a research tool to collect data from a sample group of 405 people living in Bangkok and Perimeter. A probability sampling method was used, by Simple Random Sampling, Data analysis used multiple regression analysis.

The results showed that effectiveness of digital financial transactions from perceived benefits from behavior based on (1) ordering products through online networks (2) using QR code systems for payments (3) using Credit or debit cards instead of cash (4) Using Electronic Banking (5) Using various applications on mobile phones or electronic media, and the effectiveness of digital financial transactions from the perceived benefits of use as objective, which includes (1) The convenience of using money anywhere, anytime (2) The ease and time saving of (3) Risks arising from currency exchange rates (4) Safety from digital financial transactions (5) The reliability of digital financial transactions processes affects business acceptance in a cashless

society. Tourism in Bangkok and Perimeter in terms of technology, social and legal aspects are statistically significant at the .05 level.

Keywords: Financial Transactions; Digitally; Perceived Benefits; According to Behavior

บทนำ

จากแนวคิดที่ว่าสังคมเศรษฐกิจอนาคตที่ให้ความสำคัญของเงินสดที่จับต้องได้น้อยลง และจะถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีแทน การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในมือทำให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว ทันใจ ต่อผู้บริโภคมากขึ้น เมื่อเงินอยู่ในรูปแบบของบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ยังช่วยลดอัตราการฉ้อโกงชิงวิ่งราว และช่วยให้การจัดเก็บภาษีของรัฐบาลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการใช้ e-payment ยังช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจเติบโต ส่งผลต่อ GDP ของประเทศในอนาคต จากสถานการณ์ความเคลื่อนไหวของสังคมไร้เงินสดทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศส่งผลต่อการปรับตัวครั้งใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ ในเรื่องของความปลอดภัยในการทำธุรกรรมตามแบบ Cashless Society หรือสังคมไร้เงินสดให้มีการยอมรับและมีความเชื่อมั่นมากขึ้น เนื่องจากการนำข้อมูลทุกอย่างทางการเงินเข้าไปอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ หากมาตรการรักษาความปลอดภัยของระบบการเงินแบบออนไลน์ไม่รัดกุมมากพอ อาจทำให้การโจรกรรมข้อมูลการทำธุรกรรมส่วนตัวได้ และการสอดส่องจากผู้ประกอบการธนาคารและรัฐบาลอาจทำให้ผู้บริโภคสูญเสียความเป็นส่วนตัวทางการเงินได้ นอกจากนี้ ยังเชื่อว่า ผู้บริโภคจะลดปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาอาชญากรรมจะน้อยลง ช่วยประหยัดค่าธรรมเนียมในการชำระเงินล่าช้าลง และประหยัดเวลาในการเข้าธนาคาร มีผลต่อสภาพสังคมโดยรวมจะดีขึ้นตามไปด้วย^๑

จากการสำรวจโดยกระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้มีโอกาสนในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีวัฒนธรรมคล้ายกันกับผู้คนในประเทศไทย เช่น นักท่องเที่ยวจากมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน กลุ่มยุโรป และนักท่องเที่ยวในกลุ่ม BRIC (บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน) ที่จะเป็กลุ่มที่กำลังซื้อจำนวนมากในอนาคต^๒

^๑ ชุมแพร บุญยืน, นวรัตน์ เดชพิมล, ฤกานดา ศุภวัฒน์ และศรินนา วอนแก่น้อย, “ทฤษฎีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ”, วารสารช่อพะยอม, ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-พฤษภาคม ๒๕๖๑) : ๓๕๙-๓๗๑.

^๒ กุลนาถ ภัททานุวัตร และ ระพีพร ศรีจำปา, “ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจใช้ระบบชำระเงิน QR code ในการก้าวสู่สังคมไร้เงินสด กรณีศึกษาธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย”, รายงานการประชุม Graduate School Conference, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑๗๒-๑๘๒.

ความจำเป็นของการปรับเปลี่ยนการประกอบธุรกิจไปตามสากล เพื่อตอบรับแนวโน้มพฤติกรรมผู้บริโภคของประชาชนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต การทำธุรกรรมที่ไม่ต้องใช้เงินสดเพิ่มความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภคทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศรองรับกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้ นโยบาย National e-payment ของรัฐบาลไทย โดยไม่ต้องผ่านตัวกลาง ทำให้ลดเวลาและขั้นตอนในการดำเนินงานลง ยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจประเทศ สินค้าหรือบริการประจำท้องถิ่น ทั้งธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือ ขนาดใหญ่รวมถึงประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน จากประเด็นที่มาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง “ประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลที่ส่งผลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดของธุรกิจการท่องเที่ยว” โดยศึกษากระบวนการธุรกรรมทางการเงินด้วยเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) เพื่อพัฒนาตัวแบบของธุรกรรมทางการเงินแบบดิจิทัลที่ยอมรับในสังคมไร้เงินสดในการชำระค่าสินค้าและบริการ การลงทุน หรือแม้แต่การโอนเงินแบบ Fintech หรือ Financial Technology นอกจากนี้องค์ความรู้จากงานวิจัยสามารถนำไปขยายผลเพื่อตอบสนองนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ในการพัฒนาประเทศสู่สังคมไร้เงินสดในอนาคตต่อไป^๓

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรมและจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ส่งผลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดของธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ส่งผลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดของธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๔๐๕ คน ใช้วิธีคัดเลือกตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็นอย่างง่าย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ ที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕

^๓ ชลิตพันธ์ บุญมีสุวรรณ, “สังคมไร้เงินสด”, วารสารธุรกิจปริทัศน์, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๒๓๕-๒๔๘.

สรุปผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุ

สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรมและประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ส่งผลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดของธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากการทดสอบสมมติฐานที่ ๑-๘ พบว่า ประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรมที่ประกอบด้วย (๑) การสั่งซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายออนไลน์ (๒) การใช้ระบบคิวอาร์โค้ดในการชำระเงิน (๓) การใช้บัตรเครดิตหรือบัตรเดบิตแทนเงินสด (๔) การใช้ Electronic Banking (๕) การใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ บนโทรศัพท์มือถือ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดของธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สมมติฐานที่ ๑-๔ ได้รับการสนับสนุน และยังพบว่า ประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ประกอบด้วย (๑) ความสะดวกสบายในการใช้เงินได้ทุกที่ทุกเวลา (๒) ความง่ายและประหยัดเวลาของการใช้งาน (๓) ความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงิน (๔) ความปลอดภัยจากการทำธุรกรรมทางการเงินแบบดิจิทัล (๕) ความน่าเชื่อถือของกระบวนการธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลส่งผลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดของธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในด้านเทคโนโลยีด้านสังคม และด้านกฎหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ สมมติฐานที่ ๕-๘ ได้รับการสนับสนุน

การอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ของประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรม พบว่า ประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรม ในด้านการใช้บัตรเครดิตหรือบัตรเดบิตแทนเงินสด การใช้ Electronic Banking และการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ บนโทรศัพท์มือถือ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีอิทธิพลทางบวกที่ส่งผลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดของธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในด้านการใช้ระบบคิวอาร์โค้ดในการชำระเงิน มีอิทธิพลทางลบที่ส่งผลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดของธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติพิย นิธิสิริพงศ์ และ มหุปายาส ทองมาก^๔ พบว่า ความสะดวกสบายสามารถใช้ชำระเงินได้ทุกที่ทุกเวลา

^๔ สุชาติพิย นิธิสิริพงศ์ และ มหุปายาส ทองมาก, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปสแกนรหัสคิวอาร์ซื้อสินค้าจากร้านค้าเสมือน”, วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์, ปีที่ ๓๙ เล่มที่ ๑๕๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๙๐-๑๒๑.

มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงินผ่านนโยบายแอปพลิเคชันสตาร์บัคส์ไทยแลนด์และเป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจเลือกชำระเงินผ่านนโยบายแอปพลิเคชันสตาร์บัคส์ไทยแลนด์ และประสิทธิภาพของธุรกรรมทางการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิลทร ชูรัตน์^๕ พบว่า ผู้บริโภคและผู้ประกอบการธุรกิจการการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความพึงพอใจต่อการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรมในด้านการใช้จ่ายผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีความง่าย สะดวกสบาย มีความปลอดภัย และประหยัดเวลามากขึ้นในการทำธุรกรรมทางการเงิน สามารถทำธุรกรรมได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยไม่จำเป็นต้องไปทำธุรกรรมที่ธนาคาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนุทยา ธรรมวนิช^๖ พบว่า พฤติกรรม และทัศนคติเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของสังคมไร้เงินสดของประชาชนผู้ใช้บริการที่ใช้สื่อดิจิทัลผ่านอุปกรณ์ประเภทสมาร์ตโฟน จังหวัดนครศรีธรรมราชมีความสนใจเตรียมความพร้อมและทัศนคติอยู่ในระดับมาก โดยในด้านความง่ายในการใช้ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านค่าใช้จ่าย และด้านประโยชน์ใช้สอย สอดคล้องกับ อรรถนพ ดวงมณี และต่อตระกูล อุบลวัตร^๗ พบว่า ประชาชนมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด ซึ่งส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดทำให้ระบบการเงินของประเทศทันสมัย และในด้านการสั่งซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายออนไลน์ไม่มีอิทธิพลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดของธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้บริโภคยังคงให้ความสำคัญกับเรื่องการสั่งซื้อสินค้าหรือบริการ เช่น การจองที่พัก การจองรถเช่าผ่านเครือข่ายออนไลน์น้อย เนื่องจากเป็นการกระทำลวงหน้า ซึ่งผู้บริโภคยังคงไม่มั่นใจในสินค้าและบริการที่จะเป็นจริงตามหน้าโฆษณา ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังยึดติดกับการเลือกสินค้าและบริการด้วยตัวเองถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการควบคุมและเปิดเผยข้อมูลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นมากขึ้นก็ตาม ปัจจัยด้านความสอดคล้อง ปัจจัยด้านการรับรู้ความเสี่ยง ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความน่าเชื่อถือ ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงค่าใช้จ่ายไม่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ของพนักงานในกรุงเทพมหานคร

^๕ ชนิลทร ชูรัตน์, "พฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้ชีวิตแบบสังคมไร้เงินสดของพนักงานบริษัทในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา", **ค้นคำอิสระ คณะบริหารธุรกิจ**, (สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสงขลา: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๖๑).

^๖ ทศนุทยา ธรรมวนิช, "ทัศนคติเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของสังคมไร้เงินสดของประชาชน จังหวัดนครศรีธรรมราช", **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**, (คณะบริหารธุรกิจ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๖๒).

^๗ อรรถนพ ดวงมณี และ ต่อตระกูล อุบลวัตร, "พฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชาชนในกรุงเทพมหานคร", **วารสารนิเทศสยามปริทัศน์**, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒๒ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๕๐-๑๖๒.

ส่วนวัตถุประสงค์ของประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ พบว่า ประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ในด้านความสะดวกสบายในการใช้เงินได้ทุกที่ทุกเวลา ด้านความง่ายและประหยัดเวลาของการใช้งาน ด้านความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงิน ด้านความปลอดภัยจากการทำธุรกรรมทางการเงินแบบดิจิทัล และด้านความน่าเชื่อถือของกระบวนการธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลมีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรวรรณ สุขเกิดและอาภา ไสยสมบัติ^๙ พบว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ใช้สอย และความง่ายในการใช้งานมีอิทธิพลต่อทัศนคติการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินด้วย cashless ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถนพ ดวงมณี และต่อตระกูล อุบลวัตร^{๑๐} พบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ผ่านอุปกรณ์ประเภทสมาร์ตโฟนมากที่สุด และไลน์เป็นประเภทสื่อใหม่ที่ใช้มากที่สุด และการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดทำให้ระบบการเงินของประเทศทันสมัย ซึ่งในส่วนของสมชาย เลิศวิเศษธีรกุล, บดินทร์ รัชมีเทศ และกมลพรณ แสงมหาชัย^{๑๑} พบว่า สมาร์ตโฟนที่แตกต่างกันมีความพร้อมเข้าสู่สังคมไร้เงินสดที่แตกต่างกัน และทัศนคติ ความรู้ด้านเทคโนโลยี และการรับรู้เทคโนโลยีส่งผลต่อความพร้อมเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

การยอมรับในสังคมไร้เงินสด

ผลการวิเคราะห์ทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรม และประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ไม่สามารถพยากรณ์การยอมรับในสังคมไร้เงินสด และพบว่า ประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ มีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสด และประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรม มีอิทธิพลทางลบต่อการยอมรับ

^๙ อัจฉรวรรณ สุขเกิด และ อาภา ไสยสมบัติ, “การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินด้วย Cashless ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์”, วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๑๒๕-๑๓๖.

^{๑๐} อรรถนพ ดวงมณี และ ต่อตระกูล อุบลวัตร, “พฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชาชนในกรุงเทพมหานคร”, วารสารนิเทศสยามปริทัศน์, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒๒ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๕๐-๑๖๒.

^{๑๑} สมชาย เลิศวิเศษธีรกุล บดินทร์ รัชมีเทศ และ กมลพรณ แสงมหาชัย, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชาชนในกรุงเทพมหานคร”, การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ ๕๗, สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, (๒๙ มกราคม - ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒), หน้า ๒๘๕-๒๙๔.

ในสังคมไร้เงินสด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhao and Balague^{๑๑} พบว่า ปัจจัยหลักที่สำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการยอมรับเทคโนโลยี ได้แก่ (๑) การรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ (๒) ความสะดวกสบายในการใช้เงินได้ทุกที่ทุกเวลา (๓) ความปลอดภัยจากการทำธุรกรรมทางการเงินแบบดิจิทัล (๔) การรับรู้ความง่ายของการใช้งาน (๕) ความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงิน และ (๖) ความน่าเชื่อถือของกระบวนการธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัล^{๑๒} ผู้บริโภคและผู้ประกอบการของธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลให้การยอมรับในสังคมไร้เงินสดโดยพิจารณาจากความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีช่วยให้ชีวิตประจำวันมีความง่าย สะดวกสบาย ปลอดภัย และประหยัดเวลามากขึ้นในการทำธุรกรรม มีความทันสมัยเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ยืนยันตัวตนของลูกค้าหรือการให้ข้อมูลแบบดิจิทัลก่อนเพื่อเป็นการคำนึงถึงการคุ้มครองทางกฎหมายของข้อมูลส่วนบุคคลโดยการจัดให้มีระบบ IT Risk Management and Cyber Security ที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ พ.ร.บ. Digital ID

เทคโนโลยี

ประสิทธิภาพของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรมในด้านการใช้บัตรเครดิตหรือบัตรเดบิตแทนเงินสด และด้านการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ บนโทรศัพท์มือถือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสด ในด้านเทคโนโลยี และประสิทธิภาพของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรม ด้านการสั่งซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายออนไลน์ ด้านการใช้ระบบคิวอาร์โค้ดในการชำระเงิน และด้านการใช้ Electronic Banking ไม่มีอิทธิพลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดในด้านเทคโนโลยี และ ประสิทธิภาพของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามวัตถุประสงค์ ในด้านความปลอดภัยจากการทำธุรกรรมทางการเงินแบบดิจิทัล และความน่าเชื่อถือของกระบวนการธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัล มีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสด ด้านเทคโนโลยี และประสิทธิภาพของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามวัตถุประสงค์ ด้านความสะดวกสบายในการใช้เงินได้ทุกที่ทุกเวลา ด้านความง่ายและประหยัดเวลาของการใช้งาน และด้านความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงิน ไม่มีอิทธิพลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดในด้านเทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทน์

^{๑๑} Zhao Z & Balague C., “Designing branded mobile apps: Fundamentals and recommendations”, *Business Horizons*, Vol. 58 No. 3 (May-June 2015) : 305-315.

^{๑๒} รัฐนันท์ วรทัต และ วดีน ชูประยูร, “การศึกษาเชิงประจักษ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับและใช้ระบบคิวอาร์โค้ดเพย์เมนต์ของผู้บริโภคกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย”, *รังสิตสารสนเทศ*, ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๒๔-๕๑.

ลักษณะการค้า^{๑๓} พบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ ความคาดหวังในความพยายาม อิทธิพลของสังคม สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน แรงจูงใจด้านความบันเทิง มูลค่าราคา และความเคยชินส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชากรเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ขึ้นไปในจังหวัดกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับ มัทยา ศรีพนา^{๑๔} พบว่า โครงการ National e-Payment มีความสำคัญในการพัฒนาระบบการชำระเงินของไทยให้ทันต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงความต้องการของประชาชน เพื่อสร้างบริการชำระเงินที่ดี สะดวก และปลอดภัยต่อการทำธุรกรรมทางการเงินของคนไทยอย่างแท้จริง

สังคม

ประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรมในด้านการใช้บัตรเครดิตหรือบัตรเดบิตแทนเงินสด การใช้ Electronic Banking และการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ บนโทรศัพท์มือถือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสด ในด้านสังคม และประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรมด้านการใช้ระบบคิวอาร์โค้ดในการชำระเงิน มีอิทธิพลทางลบต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสด ในด้านสังคม และประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรมด้านการสั่งซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายออนไลน์ ไม่มีอิทธิพลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดในด้านสังคม และประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามวัตถุประสงค์ด้านความง่ายและประหยัดเวลาของการใช้งาน ด้านความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงิน และด้านความน่าเชื่อถือของกระบวนการธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัล มีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสด ด้านสังคม และประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามวัตถุประสงค์ ด้านความสะดวกสบายในการใช้เงินได้ทุกที่ทุกเวลา และความปลอดภัยจากการทำธุรกรรมทางการเงินแบบดิจิทัล ไม่มีอิทธิพลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดด้านสังคมสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช หอมบุญ, นภัทร พงษ์ประณี และพรพนา ศรีสถานนท์^{๑๕} พบว่า การยอมรับต่อการเข้าสู่

^{๑๓} นันทินี ลักษณะการค้า, “ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชากรเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ขึ้นไป : กรณีศึกษาจังหวัดกรุงเทพมหานคร”, การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, (คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๒).

^{๑๔} มัทยา ศรีพนา, “สถานการณ์สังคมไร้เงินสดของประเทศไทย วิทยาการชำนาญการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา”, บทความวิชาการ, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑๓ (กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔) : ๑-๕.

^{๑๕} นงนุช หอมบุญ, นภัทร พงษ์ประณี และพรพนา ศรีสถานนท์, “การยอมรับและทัศนคติในการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร”, วารสารศิลปการ, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๓) : ๔๘๙-๕๐๒.

สังคมไร้เงินสดใน ๕ ด้าน ประกอบด้วย ด้านความคาดหวังจากการใช้งาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน ด้านอิทธิพลต่อสังคม ด้านความเข้ากันได้ของเทคโนโลยี ด้านความกังวล อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทศนคติการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดใน ๓ ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเข้าใจ ด้านความรู้สึก ด้านพฤติกรรม อยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อเปรียบเทียบการยอมรับต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร อาชีพและรายได้ต่างกันมีความเห็นการยอมรับต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดแตกต่างกัน

กฎหมาย

ประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรม ในด้านการสั่งซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายออนไลน์ การใช้บัตรเครดิตหรือบัตรเดบิตแทนเงินสด การใช้ Electronic Banking และการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ บนโทรศัพท์มือถือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดในด้านกฎหมาย และประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามพฤติกรรม ด้านการใช้ระบบคิวอาร์โค้ดในการชำระเงิน มีอิทธิพลทางลบต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสดในด้านกฎหมาย และ ประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามวัตถุประสงค์ ด้านความสะดวกสบายในการใช้เงินได้ทุกที่ทุกเวลา ด้านความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงิน ด้านความปลอดภัยจากการทำธุรกรรมทางการเงินแบบดิจิทัล และด้านความน่าเชื่อถือของกระบวนการธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัล มีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสด ด้านกฎหมาย และประสิทธิผลของธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัลจากการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานตามวัตถุประสงค์ ด้านความง่ายและประหยัดเวลาของการใช้งานไม่มีอิทธิพลต่อการยอมรับในสังคมไร้เงินสด ด้านกฎหมายสอดคล้องกับ ชลิตพันธ์ บุญมีสุวรรณ พบว่า ปัจจัยด้านกฎหมายที่ส่งผลต่อการลดใช้เงินสดของประชาชนชาวสวีเดนที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากต้องการลดปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบแหล่งที่มาของเงินสดเพื่อเป็นการป้องกันการฟอกเงิน ดังนั้นเมื่อประชาชนไม่ต้องการมีปัญหาความไม่โปร่งใสหรือกลัวผิดกฎหมาย และกฎหมายยังอนุญาตให้ร้านค้าสามารถปฏิเสธการรับเงินสดได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. องค์ความรู้ที่ค้นพบจากงานวิจัยนี้จะเกิดประโยชน์กับการทำธุรกิจในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และช่องทางการจำหน่ายให้เหมาะสมกับโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และสังคม เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคอย่างยั่งยืน

๒. ทำให้ทราบถึงข้อมูลพฤติกรรมของผู้บริโภค และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้กับการทำธุรกิจ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนา Mobile Platform และ การใช้คิวอาร์โค้ดในการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ และสามารถเชื่อมต่อกับบัญชีธนาคารได้โดยตรงเพื่อเป็นการสร้างทางเลือกให้กับผู้ซื้อสินค้าหรือบริการให้เกิดความง่าย สะดวกสบาย และสามารถใช้ได้ทุกที่ ทุกเวลาแบบ Real-Time รวมถึงการพัฒนาระบบความปลอดภัยควบคู่ไปด้วยเพื่อสร้างความมั่นใจต่อสังคมและส่งเสริมการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. การศึกษาครั้งต่อไปเกี่ยวกับปัจจัยการส่งเสริมและผลักดันนวัตกรรมทางการเงินในยุคดิจิทัลของภาคการเงินและสถาบันการเงินในการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพในการให้บริการทางการเงิน รวมถึงการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการเงินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒. การศึกษาในด้านทักษะความรู้ความเข้าใจและการทำธุรกรรมทางการเงินในยุคดิจิทัลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัยโดยการพัฒนาตนเองให้รู้ทันเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงการเพิ่มความรู้ทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้นวัตกรรมทางการเงินในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืนในอนาคต

บรรณานุกรม

- กุลนาถ ภัททานุวัตร และ ระพีพร ศรีจำปา. “ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจใช้ระบบชำระเงิน QR code ในการก้าวสู่สังคมไร้เงินสด กรณีศึกษาธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย”. รายงานการประชุม Graduate School Conference. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑๗๒-๑๑๒.
- ชนิทร ชูรัตน์. “พฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้ชีวิตแบบสังคมไร้เงินสดของพนักงานบริษัทในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา”. **คั่นคำอิสระคณะบริหารธุรกิจ**. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสงขลา: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๖๑.
- ชลิตพันธ์ บุญมีสุวรรณ. “สังคมไร้เงินสด.” **วารสารธุรกิจปริทัศน์**. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๒๓๕-๒๔๘.
- ชุมแพร บุญยืน นวรัตน์ เดชพิมล ญูกานดา ศุภวัฒน์ และศิรินา วอนแก่นน้อย. “ทฤษฎีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ”. **วารสารช่อพะยอม**. ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-พฤษภาคม ๒๕๖๑) : ๓๕๙-๓๗๑.
- ทัศนทยา ธรรมวนิช. “ทัศนคติเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของสังคมไร้เงินสดของประชาชน จังหวัดนครศรีธรรมราช”. **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. คณะบริหารธุรกิจ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๖๒.

- นันท์นิ์ ลักษณะการค้า. “ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชากรเจนเอเรชั่น เอ็กซ์ขึ้นไป : กรณีศึกษาจังหวัดกรุงเทพมหานคร”. **การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจ มหาลัยบัณฑิต**. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๒.
- นงนุช หอมบุญ นภัทร พงษ์ประเสริฐ และ พรพนา ศรีสถานนท์. “การยอมรับและทัศนคติในการเข้าสู่สังคม ไร้เงินสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร”. **Journal of Arts Management**. Vol. 4 No. 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๓) : ๔๘๙-๕๐๒.
- มัทยา ศรีพนา. “สถานการณ์สังคมไร้เงินสดของประเทศไทย วิทยาการชำนาญการสำนักวิชาการ. สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา. **บทความวิชาการ**”. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑๓ (กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔) : ๑-๕.
- รัฐนนท์ วรทัต และ วศิณ ชูประยูร. “การศึกษาเชิงประจักษ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับและใช้ระบบ คิวอาร์โค้ดเพย์เมนต์ของผู้บริโภคกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย”. **รังสิตสารสนเทศ**. ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๒๔-๕๑.
- สุธาทิพย์ นิธิศิริพงศ์ และ มชูปายาส ทองมาก. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปสแกนรหัส คิวอาร์โค้ดสินค้าจากร้านค้าเสมือน”. **วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์**. ปีที่ ๓๙ เล่มที่ ๑๕๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๙๐-๑๒๑.
- สมชาย เลิศวิเศษธีรกุล บดินทร์ รัชมีเทศ และ กมลพรรณ แสงมหาชัย. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อม เข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชาชนในกรุงเทพมหานคร”. **การประชุมทางวิชาการของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ ๕๗**. สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ: มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์. วันที่ ๒๙ มกราคม - ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.
- อรรณพ ดวงมณี และ ต่อตระกูล อุบลวัตร. “พฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคม ไร้เงินสดของประชาชนในกรุงเทพมหานคร”. **วารสารนิเทศสยามปริทัศน์**. ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒๒ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๕๐-๑๖๒.
- อัจฉรวรรณ สุขเกิด และอาภา ไสยสมบัติ. “การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทาง การเงินด้วย Cashless ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์”. **วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์**. ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม- มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๑๒๕-๑๓๖.
- Zhao Z & Balague C. “Designing branded mobile apps: Fundamentals and recommendations”. **Business Horizons**. Vol.58 No.3 (May-June 2015) : 305-315.